

IZHAJA MESEČNO — CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN
NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 8

ŠTEV. 10.

OKTOBER 1940

LETO XIX.

XLI. redni občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani

bo v četrtek 24. oktobra ob 9 dopoldne v beli dvorani hotela Uniona.

Dnevni red:

1. 75 letnica rojstva Janeza Ev. Kreka.
2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročila.
4. Sklepanje o predlogih.
5. Poročilo preglednikov.
6. Volitve: a) glavnega odbora; b) gospodarskega odseka; c) preglednikov.
7. Slučajnosti.

Vsak delegat društva mora prinesiti s seboj pooblastilo svojega društva.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1940.

Dr. Franc Lukman,
t. č. predsednik.

Miloš Stare,
t. č. tajnik.

Prosvetni tečaj priredi Prosvetna zveza za prosvetna društva 23. oktobra ob 5 popoldne v beli dvorani hotela Uniona s sledečim sporedom:

1. Dr. Vinko Brumen: Prvo leto štizletke.
2. Dr. Jeraj: Stanovska izobrazba.
3. Razgovor o predlogih za občni zbor.

Režiserski tečaj priredi Prosvetna zveza 24. in 25. oktobra v beli dvorani Uniona. **24. oktobra** ob 2 popoldne predava dr. Pogačnik o temi: Poglio-

bimo naše igranje. Ob 3 Praktične vaje za režiserje. Ob 5 dr. Česnik: Izbira iger in sestava repertoarja. Ob 6 prisostvovanje generalni vaji igre »Mrvaški ples« v frančiškanski dvorani. — **25. oktobra** ob 8 praktična vaja za režiserje. Ob 2 Izgovorjava na odru, predava g. Ciril Debevec, ki bo vodil tudi praktične vaje za režiserje. Ob 4 prof. Niko Kuret: Zborna deklamacija in lutkarski oder. Ob 20 prisostvovanje Sovretovi igri »Mrvaški ples«, igra v 11. dogodkih, v Frančiškanski dvorani.

Radio v službi prosvete

Z V.

V Sloveniji smo lahko srečni, da je naša Prosvetna zveza takoj spočetka vpeljala radio v službo prosvete. Ne moremo trditi tega ne za Zagreb, še manj pa za Beograd, kakor se je nedavno izrazil načelnik ministrstva prosvete za narodno prosveto.

Naš radio mora upoštevati svoje prosvetno poslanstvo pri izobrazbi posameznika kakor celega naroda. Stremeti mora za tem, da poslanejo v vsakem slučaju boljši, popolnejši vsi oni, ki poslušajo naša predavanja. Njegov prosvetni program mora upoštevati tri plasti naše izobrazbe: **osnovno ali temeljno, strokovno in poklicno** in pa **občečloveško ali osebno izobrazbo**. Prva osnovna ali temeljna izobrazba dela človeka sposobnega, da stopi v kulturno življenje rodbine, kraja, stanu in naroda. Poznati mora neko temeljno znanje o prirodi, o prostoru in času, v katerem živimo. Osnovno izobrazbo bi torej lahko smatrali kot nujen pogoj, da svoje delo v omikani družbi prav vršimo. Mnogo tega mlad človek pridobi doma in pa v šoli. Šola torej odpira pot do izobrazbe, zato pa naš program tudi upošteva tovrstno prosveto.

Druga plast izobrazbe, ki se na tem temelju gradi, pa je **strokovna in poklicna**. Taki izobrazbi služijo v naši oddaji predvsem nedeljska predavanja, ki so namenjena našim poslušalcem iz kmečkih vrst. Brez dvoma je pri nas radio s svojimi kmetijskimi urami mnogo izboljšal kmetijsko izobrazbo. Program s tovrstnimi predavanji je urejen za vsak letni čas posebej. Dobro bi bilo, da bi bil vsak naš kmet pri taki uri navzoč pred radijskim prejemnikom. Revnejši naj bi hodili poslušat kmetijske oddaje k enim, ki imajo svoje aparate. Če pa v kakšni vasi ni takega, naj bi vsi kmetje skupaj zložili denar, da bi vsaj vsaka vas posedovala radijski aparat. Kmet mora dobro poznati svojo zemljo, ki je plodna za raznovrstne sadike. Zato morajo naše oddaje poučevati o vseh posebnih lastnostih naše

zemlje. Predavanja morajo biti lahkoumljiva, privlačna, jasna in jedrnata. Ta predavanja obsegajo po svoji vsebini vse vrste kmetijstva. Le pogledimo nekaj naslovov kmetijskih ur v zadnjem času. Inž. Jože Erpič je predaval o presnem maslu, Dr. Pergar o zavarovanju živine; dr. Basaj: Zaščita kmečke posesti in zadružništvo; ing. Greif: Kako uredimo donosno malo gospodarstvo; g. nadzornik Kafol: Uporaba sadja na kmetih, g. Hladnik: Oskrba prašičev in red v svinjakih; g. Pečovnik: O načinu smotrnega vinarstva, g. dr. Kocjan: O kužnih boleznih pri živini. Poleg tega so poslušalci prejeli vsak mesec gospodarska navodila in tržna poročila. Tako vidimo, da je pomen radia za kmeta ogromen in da prinaša strokovno izobrazbo v našo vas. **Stanovski delavski kulturi** smo posvetili v zadnji seziji tudi veliko pozornost. Slovenski delavec, čigar korak je težak in truden, čigar roke so žuljave in čigar obraz je poln skrbi, ima tudi pravico do svoje ure v našem radiu. Temu služi vsako drugo sredo delavsko predavanje, katero naj dokaže, da ima tudi naš delavec svojo družino, da ima svoje toplo rodno gnezdo, da tvori živ del našega naroda in da ima prav tako pravico do globokega duhovnega življenja, ki daje telesnemu obstanku pravo vrednost in pravi smisel. Naši delavci so večkrat dokazali, da so sestaven del naše narodne omike, da so tudi oni poklicani, da to srčno cmiko krešejo in soustvarjajo. Njihovo duhovno življenje je tesno povezano z narodovo usodo, zato **ne smejo stati ob strani, ko se ustvarjajo temelji za večjo in trajnejšo prosveto**, ki je podlaga za pravičen socialni mir in za čim večjo gmotno blagostanje delovnega ljudstva. Ker se obličje slovenske zemlje v zadnjih letih temeljito spreminja z ogromno tekstilno industrijo in težko železno, zato je nujno, da brez slovenskega delavca ni slovenske kulture in tudi ne more biti popolnega narodnega gibanja v pro-

sveti, v gospodarstvu, pa tudi ne v narodno-etnološki smeri. Samo omikani delavci gradi na novih oblikah našega socialnega in gospodarskega življenja. Delavci brez kulture ne bo znal ceniti svojega lastnega dela, tak delavec se ne more dvigniti iz prašnih tal v višino, katera naj bo ožarjena s ponosom delavskega stanu.

Kakor lansko leto, bomo tudi v bodočem programu posvetili **kmečkemu stanu** nekaj zanimivih predavanj. Lansko leto so nam ta predavanja odkrila pogled v duhovno življenje na vasi. V bodoče pa hočemo posvetiti pažnjo umetnosti in književnosti. Posebna predavanja bodo posvečena narodni pesni in popevki, narodnim plesom in igram, pripovedki in bajki, opremi kmečke hiše, slikam, kipom, kapelicam in slično.

Pod **stanovsko** omiko lahko štejemo tudi predavanja, ki pridejo na vrsto v ženski uri vsak petek zvečer. Poglejmo le nekaj naslovov iz tega področja: Pomen mleka na trgu, Razvoj socialnega zavarovanja s posebnim pogledom na ženo, Mati pripravlja igrače, Božična darila za male in velike, Naše družine in božič, Kaj je prineslo leto 1949 slovenski ženi. — Novost v ženskem programu so tudi **posvetovalnice**. Lepo se vrstijo tedensko: **šolska** posvetovalnica, ki jo bo vodil g. prof. Etbin Bojce in na katerega naslovite vsa vprašanja, ki se tičejo našega šolstva; **vzgojno** posvetovalnico bo vodila ga. Vida Peršuh, **gospodinjsko** pa ga. Helena Kelhar. Te posvetovalnice so na sporedu vsak torek **ob 19.50** in jih posebno toplo priporočamo našim cenjenim čitateljem. Vsak drug petek imamo na bodočem sporedu kotichek za naše planince, Slovensko planinsko društvo ni poklicano samo zato, da markira pota in gradi zavetišča, kočice in planinske domove, temveč hoče tudi vzgojiti obiskovalce naših planin za prave planince. Zato smo za bodočo jesensko-zimsko sezono sestavili cel spored predavanj. Poglejmo nekatere naslove: Na gore, na gore, na strme vrhe! Kakšna naj bo oprema turista? Kako se opremimo za pleza-

nje in zimske ture? Prva pomoč v gorah, Planinec in gorsko cvetje ter živalstvo, Vzgojni vpliv turisticke, Narodno-vzgojni pomen turisticke, Vede-nje turistov v gorah in kočah, Naprave in kočice Slovenskega planinskega društva. — Iz tega vidimo, da bodo ti koticčki tvorili vzgojno šolo za prijatelje naših gora.

V **tretje poglavje** bi šteli ona predavanja, ki pospešujejo **človeško in osebno izobrazbo** v pravem pomenu besede. To je najvišja oblika izobrazbe, ali kakor so jo latinci imenovali, »cultura animi«, to je notranja kulturna oblika, ki nam daje vso osebno enotnost in stalnost in katera kaže, da je v njej izoblikovano to, kar je najboljšega, **njegova božja podoba**. Ta izobrazba šele prav cení človeško in narodno omiko, daje pravi pogled na omikani svet in življenje in temu daje smisel in pravo vrednost. Tak človek si potem uredi lastno življenje po zahtevah pravice in ljubezni do bližnjega. To najvišjo obliko izobrazbe si človek največ pridobi v življenju samem, pa tudi radio priskoči s svojimi predavanji na pomoč. Sem spadajo **naša verska predavanja** vsako nedeljo dopoldne, **Vera je in ostane najvažnejši činitelj pri oblikovanju duha in srca**, Naša oddaja mora odkrivati tudi poznanje **slovenske zemlje**, Le tisti, ki bo dobro poznal našo zemljo, jo bo prav cenil, ljubil in bo tudi pripravljen zanjo žrtvovati. Pri tem pa moramo upoštevati tudi kulturne potrebe naših bratov, ki živijo v tujini. Zato smo postavili na spored nov cikel predavanj pod naslovom: **Zemljevid Slovenije**, širša javnost že ve, da se pripravlja lepo znanstveno delo: Zemljevid Slovenije. Pri tem delu sodelujejo odlični znanstveniki, katere je naša postaja tudi povabila med krog svojih predavateljev. Poglejmo nekatera predavanja in predavatelje, ki pridejo na naš bodoči program: Dr. Valter Bohinec: Položaj Slovenije v Evropi in Jugoslaviji, Bogo Grafenauer: Slovenska narodnostna karta, Dr. Alfred Šerko: Naš kras in njegovo vodovje, O geološki zgradbi slovenskega ozemlja in o potresih

v Sloveniji bo predaval univ. prof. dr. Rakovec. O podnebni zemljevidih Slovenije univ. prof. dr. Oskar Reja. Rastlinska odeja slovenske zemlje — dr. Gabrijel Tomažič. Kaj nam pove živalsko-geografski zemljevid Slovenije? Za to predavanje je naprošen univ. prof. Jovan Hadži. Kako naj opazujemo vsakoletni razvoj prirode — dr. Anton Moder. Dr. Svetozar Ilešič bo v več predavanjih govoril o gostoti in razporeditvi prebivalcev v Sloveniji ter o sestavi in gibanju prebivalstva v Sloveniji. Zanimivosti o rasni sestavi našega prebivalstva bo podal dr. Božo Škerlj. Slovenci v tujini, je naslov predavanju, ki ga bo imela ga. prof. Lipoglavšek. Dr. Roman Savnik bo govoril o veroizpovedi na Slovenskem in v sosednih pokrajinah in kako so razporejene kulture po Slovenskem. O posestni razdelitvi v Sloveniji in o naši kmetijski karti bo predaval g. Maister. Predavanja so mišljena vsak drugi ponedeljek. Vmes pa bo podan mesečni literarni pregled, tretji ponedeljek pa bo posvečen kulturni kroniki. Letos se bomo spominjali 75 letnice dr. Janeza Kreka, dalje praznujemo 140 letnico škofa Martina Slomška, 140 letnico dr. Franca Prešerna, 100 letnico Einspielerja itd. Naša narodna dolžnost je, da se teh velikanov tudi v naši oddaji spominjamo.

Drugi cikelus, ki spada tudi pod to poglavje, pa nosi naslov: **Živa znanost**. Naloga radia je, da vzbuja bolj zanimanje, kakor pa poučevanje. Zato bodo predavanja iz področja žive znanosti, ki jih je pripravil g. prof. dr. Miroslav Adlešič, poljudna, aktualna in zanimiva. Že naslov pove poslušalcu, da bo v teh predavanjih slišal nekaj, kar bo postavljeno v sredo življenja, kar bo **živo** in zato pravo nasprotje **sivi** učenosti. Današnja civilizacija in kultura je tako tesno povezana z znanostjo, da se najde povsod, v še tako malenkostnem pojavu, v sleherni tehnični ali znanstveni pripravi življenjskih utripov ustroj iz mesa in krvi. Snov znanosti in tehnike ni nezanimiva in pusta, pust in nezanimiv je le način, kako je podan.

Zato nam g. predavatelj zatrjuje, da se bo varoval senzacij. Kajti pretirana in nerealna znanost iz dnevnikov, kateri često slede še razne nemogoče zveze z nazori, je daleč proč od prave kulturne vrednote. Samo stvarno in v neki meri kritično podane naloge in izsledki znanosti tvorijo tisto ozračje, ki ga zahteva naš naslov. Kar se zasnove same tiče, bodo predavanja domača, razumljiva, ne preveč zgoščena in brez tujk. Prilagodena bodo laiku in ne strokovnjaku. Tako bo živa znanost nekaj, česar Slovenci doslej še nimamo, pa vendar potrebujemo.

Zgodovina je in ostane učiteljica vseh narodov. Priznani predavatelj Fr. Terseglav nam bo v svojem ciklusu podal najvažnejša poglavja iz kulturne in politične zgodovine Rusije. Protestantovsko dobo iz naše domače slovenske zgodovine pa bo obdelal v več predavanjih prof. Simon Lenarčič.

Vzgojeslovje bo zastopano v našem programu po nizu predavanj, katere bo imel dr. Stanko Gogala. Naj sledi samo nekaj naslovov: Vzgoja in nauk o značaju. Oseba in značaj. Razlika med značaji glede na predstavljanje in mišljenje. Razlika med značaji glede na čustva in hotenje itd.

Četrtekova oddaja pa ostane zvesta slovenščini. Materna beseda je najdragocenejša dediščina, ki smo jo prejeli od naših prednikov. S pomočjo matere besede zaživi in se razvija poedinčeva osebnost. Ona je bolj **kakor ime ali kri** vez družinskega in narodnega občestva in je srednica družinske in narodne kulture. Ona veže ljudstvo z njihovo zgodovino, omogoča razmah narodne književnosti in po njej narodne kulture. Kar je narod do danes doživel velikih dogodkov, kar je v tisočletjih svojega življenja zaslutil lepega in dobrega in resničnega, vse to mu ohranja materna beseda v novo tisočletje. Sveta naša dolžnost je, da to besedo skrbno čuvamo kot punčico svojega očesa. Zato je tudi primerno, da naša postaja skrbno neguje slovenščino, jo čisti in gladi. Kakor materna beseda so

nam pa dragi vsi oni, ki to besedo govore in jo hranijo kot dediščino svojih prednikov. Nad pol milijona ljudi imamo v tujini, nad pol milijona naših bratov in sestra prodaja svojo moč in zdravje tujcem. S svojim delom preživljajo sebe in po možnosti krepko podpirajo svoje v domovini. Naš zamejski narod trpi in propada, pa so del nas samih, **naši so**. Torej nam ne sme biti vseeno, kako se našim ljudem godi v tujini. V tej težki borbi podpirati jih, je **dolžnost vsega slovenskega naroda**. Tem ljudem bo posvečena tudi oddaja prvi in tretji petek zvečer v izseljeniškem kotičku, in izseljeniških večerih. Važna so tudi aktualna predavanja. Tudi nanje smo mislili in jih uvrstili v sobotni program. Svetovni boj za petrolej, stvarina, ki je tako aktualna, zlasti v današnjih dneh, bo gotovo za-

nimala slehernega poslušaleca. To predavanje bo imel dr. Kuhar Alojzij. Korporativizem je oblika bodočih držav. S to stvarino nas bo seznanil ravnatelj Fr. Gabrovšek, Sues, Gibraltar, to so imena, ki se dan za dnem imenujejo. Tudi o tem se bo predavalo v bodočem programu.

Slehernega naročnika radia pa v teh časih zanima gotovo zunanja politika. Marsikdo težko čaka soboto zvečer, ko naš zvesti sotrudnik dr. Alojzij Kuhar začne nizati najvažnejše dogodke, ki so se v tekočem tednu odigrali na svetovnih pozoriščih. Le prehitro mine ura, ki je namenjena zunanjim političnim dogodkom.

To so v glavnem smernice našega bodočega prosvetnega programa. Prav iz tega pa lahko spoznate **veliko vrednost radia pri graditvi slovenske kulture**.

Socialni odseki v društvih

S strahom gledamo na bližajočo se zimo in na svetovno vojno, ki nosi s seboj tudi telesno revščino in pomanjkanje. Naša naloga je, da v vsaki župniji, kjer ne deluje Vincencijeva konferenca, osnuje socialni odsek prosvetno društvo, katero naj misli kako bi za bližnji božič obdarovalo revne člane in članice, pa tudi siromake v župniji, katere ne sme prezreti, pa tudi družine s številnimi otroki. Odbor prosvetnega društva naj takoj ustanovi tak odsek s 3 ali 4 člani, ki naj primejo za delo.

Naš narodni voditelj dr. Korošec poziva vse dobro misleče Slovence, da osnujejo tudi šolske kuhinje, kjer bodo dobivali potrebno hrano revni šoloobvezni otroci. Naloga socialnega odseka je, da tudi tukaj pomaga.

Prosvetni minister dr. Anton Korošec je izdal poseben razpis o ustanovitvi šolskih kuhinj. V navedenem razpisu se naprošajo banske uprave, da posvetijo ustanavljanju šolskih kuhinj vso pozornost ter se vabijo k sodelovanju vsa humanitarna in socialna društva. Razpis dokazuje, ka-

ko naš narodni voditelj globoko pozna vse potrebe našega naroda, predvsem njegovega delovnega ljudstva.

Slaba in pomanjkljiva prehrana šolo obiskujočih otrok je zelo pereče vprašanje naše dobe. Še prav posebno stopi vsa njegova teža v ospredje v poznih jesenskih in dolgih zimskih mesecih. Hudo je otrokom revnih staršev, ki ne morejo dati večkrat niti zajtrka svojemu otroku, kaj šele da bi ga mogli založiti z izdatno malico. Še prav posebno se to opaža v pasivnih krajih Slovenije in zlasti v vinorodnih krajih.

Ureditev vprašanja prehrane naše šolske mladine ni potrebna samo zato, da ostanejo otroci telesno zdravi in močni, marveč tudi zato, da v šoli sploh lahko napredujejo.

Po podatkih je bilo pri nas leta 1959 takih šolskih otrok, ki so brez zajtrka 4.707, takih, ki so brez toplega obeda 11.511, ki so brez obeda sploh 2.778, ki so brez večerje 3.995, ki ne dobe redno mleka 32.044, ki so daljšo dobo brez kruha 15.606. Da se vsemu temu odpomore, bi bilo potrebno, za

najnujnejšo silo na leto 5 in pol milijonov obrokov hrane, medtem ko so dosedanje kuhinje mogle nuditi v enem letu le 750.000 obrokov.

Omenjeni podatki nam povedo, da

je razpis prosvetnega ministra zadel v živo problem našega ljudskošolskega otroka in upamo, da bo vsa javnost to socialno pobudo našega voditelja z vsemi silami podprla.

Poziv Koroške slovenske prosvetne zveze v novo prosvetno sezono

Slovinci in Slovenke!

Nahajamo se v vojni. Vrsta mož in fantov prosvetašev je v vojaški službi. Nekatera naša dekleta služijo svoje obvezno leto. Sicer vlada doma mir, polu dostojanstva, primerne velike-mu času. Delo na polju se bliža koncu, vsakdanjega kruha ne bo primanjkovalo. Premnog se sedaj ozira na hrano, ki mu bo krepila duha in srce.

Ali naj naše prosvetno delo v novo jesen spet zaživi? To vprašanje je odveč, ko niti v visokem poletju ni bilo popolnega prosvetnega zastaja. Skozi leto in dan, teden za tednom bodrimo k zvestobi, katero dolgujemo svojim vzorom in posebej svojemu narodu v vsakem času in ob vsakih prilikah. Še v medsebojnem osebnem stiku je bilo dovolj pobud in razmerno dosti prosvetne volje. Treba je sedaj dodati času primerno delo pristojnih krajevnih organizacij, ki so v letnem času počivale.

Kakšna naj bo prosveta, ki odgovarja današnjim potrebam in razmeram? Najprej: vredna bodi velikega časa, v katerem smo. Pred gojitvijo družabnosti in kratkočasjem nam je treba pouka o veličini naše dobe in poudarka trojne naše zvestobe: Bogu, narodu in domovini. Zunanje dogajanje in krajevne razmere bi nas sicer zavajale v plitvost in površnost, ki se v naši dobi kruto maščujeta. Velikega časa bomo vredni, če bomo živeli globoko, krepostno in lepo življenje, in to bomo zamogli samo, če smo globino in krepost lepega življenja polno zajeli. Roko v roki sledi splošni prosveti strokovna, poklicna izobrazba, ki ni nič manj važna od prve, če nočemo postati rod sanjačev in do-

mišljavcev. Slejkoprej je končno nujna vzgoja v družinsko, vaško in stanovsko občestvo, zakar so družabna sredstva petja in glasbe ter gojitev domačih običajev prav primerna sredstva.

Vse to delo se vrši v okviru narodne družine. Zato je za nas prvenstvena skrb za našo mladino, ki mora nadaljevati naše delo in narodno življenje. Sami močni in neomahljivi, moramo krepiti in v slovenski zvestobi utrjevati rod, ki prihaja za nami in, ki terja od nas narodnega očetovstva in materinstva. Zavedna slovenska vzgoja v naših družinah je največja dolžnost slehernega rojaka.

Naš klic gre na vse: na delo za krepostnost in zavednost slovenskega naroda na Koroškem! Posebno kličemo naše žene in dekleta, naj s podvojenim trudom odtehtajo odsotnost očetov, mož in sinov. Uprav naši vojaki, ki v vojaški suknji izpričujejo vzorno državljsko zvestobo vsega naroda, imajo pravico, da se jim njihova domovina oddolži s svojim prosvetnim trudom in jim ob povratku pripravi toplo, domače, slovensko ognjišče.

Osrednji prosvetni odbor.

*

Prošnja za naše rojake v starem rajhu. — V stari Nemčiji je zaposlenih dokaj delavcev iz Slovenije. V svojem prostem času se zelo zanimajo za slovenski tisk in več desetina se jih je že naročilo na »Koroški Slovenec«. So med njimi posebno požrtvovalni, da ga posredujejo še svojim prijateljem in znancem. V pismih se obračajo na nas, naj bi jim preskrbeli sloven-

skih knjig. V naših vrstah na Koroškem je premnog rojak, ki bi v svoji knjižnici lahko pogrešil to ali drugo lepo slovensko knjigo. Naj bi jo poslal na naš naslov, da zamoremo ustrešni slovenskim delavcem v bivšem raj-

hu. Vendar naj bi bile med dobrimi knjigami le najboljše, sicer je naš trud zaman in njihova želja ostane neizpolnjena. — Uredništvo.

Knjige sprejema za gornji naslov tudi PZ v Ljubljani.

Nov prosvetni hram

V Turnišču v Prekmurju je zrastel ob sodelovanju vseh faranov in pod vodstvom dekana g. Jeriča krasen prosvetni dom, ki bo brez dvoma odlično izvrševal svoj prosvetno in narodno dolžnost v najsevernejšem kotičku slovenske zemlje. V nedeljo dopoldne je g. dekan Jerič ob veliki udeležbi faranov in okoličanov blagoslovil novo prosvetno žarišče Slovenske Krajine. Spregovoril je pomenljive besede o zgodovini doma in njegovem namenu, da bo zbirališče vseh tvornih sil v prostrani fari.

G. Verbanjšek, katehet v Lendavi, je v lepih besedah poudarjal narodno misel ob severovzhodni slovenski meji. Za njim so govorili zastopniki prosvetnih društev: g. Sraka iz Belčincev, bogoslovec Pucko iz Bogojine in g. Puhan.

Popoldne se je ljudstvo iz bližnje in daljne okolice zbralo k prvi pred-

stavi. V uvodu je g. dekan naslovil zahvalo vsem, ki so se trudili pri zgradbi doma. Nato je pevski zbor pod vodstvom g. Štefana Dominka zapel tri lepe narodne pesmi, soboški župnik g. Vojkovič pa je govoril o nalogah današnje mladine. Sledila je uprizoritev Finžgarjeve igre »Naša krič«. Igro je vodil domači kaplan gospod Kozar, priredila jo je pa »Zavednost« s sodelovanjem turniških igralcev. Čeprav je v dvorani 360 sedežev, je prišlo toliko tujih gostov, da so morali za domačine igro zvečer ponavljati. Igralci so dobro rešili svoje naloge in igro razumljivo podali občinstvu, ki jim je bilo hvaležno za lep užitek.

Naj bo novi obmejni prosvetni dom ponosno žarišče kulturne in narodne zavesti našega naroda in spomenik požrtvovalnosti vrlih turniških faranov in njihovega g. dekana!

Dve pomembni obletnici

80letnica Mohorjeve družbe in 100letnica rojstva Lamberta Einspelerja

Prosvetna zveza je zopet začela s svojimi večeri, ki so se med nami tako udomačili, da je že velik krog tistih, ki radi prihajajo poslušati zanimiva predavanja.

Prvi prosvetni večer je bil posvečen osemdesetletnici Družbe sv. Mohorja in stoletnici rojstva drugega njenega tajnika Lamberta Einspelerja. O Družbi sv. Mohorja je predaval g. prof. dr. Ivan Grafenauer, koroški rojak, kjer se je družba rodila in vzgajala naše rodove v slovenskem duhu ter budila in krepila njihovo narodno zavest.

Za uvod so tri dekleta, oblečene v koroško narodno nošo, recitirale Meškovičev »Korotan«, nato pa so Korošci zapeli dve pesmi, ki jih je občinstvo toplo sprejelo. Zatem je stopil na oder predavatelj g. prof. dr. Ivan Grafenauer in podal delovanje Družbe svetega Mohorja ter njenega zaslužnega tajnika in predsednika Lamberta Einspelerja.

Na Mohorjevo družbo smo Slovenci po vsej pravici ponosni. Saj je bila ta kulturna ustanova enako pomembna v zgodovini slovenskega naroda, kakor je važna v sedanosti. Slovensko ljudstvo kot celota se je najbolj po njej izoblikovalo v skupno kulturno občestvo slovenskega naroda in

je še danes po tehtnosti svojega dela in po razširjenosti članstva znak slovenske kulturne rasti. To kulturno ustanovo, katere še veliki narodi nimajo, si je postavil slovenski narod sam po svojih najboljših prosvetnih delavcih in trudem družbenih poverjenikov.

Na pobudo A. M. Slomška sta Andrej Einspieler in Anton Janežič sestavila pravila in je leta 1852 že razposlala prve knjige. To društvo ni bilo namenjeno neposredno širokim slojem in so bili naročniki ter udje skoraj sami duhovniki in učitelji. Tudi naročnina je bila precej visoka, 5 goldinarje. Kmalu je stalo društvo pred polomom, tedaj pa sta Janežič in Einspieler društvo presnovala v cerkveno bratovščino in 5. julij 1860 je rojst-

ni dan današnje Mohorjeve družbe, katere članstvo je hitro naraščalo in doseglo leta 1918. 90.000 članov. Družba je izdajala najrazličnejše knjige in se med ljudstvom tako udomačila, da so knjige prihajale v sleherno vas. Pri njej so sodelovali naši najodličnejši kulturni delavci. Zaradi lepe knjige in po njej se je naše ljudstvo učilo brati in pisati ter spoznavati lepo knjigo.

Nato je predavatelj očrtal pomembno delo Lamberta Einspielerja, ki je skrbel za izdajanje strokovnih, nabožnih, znanstvenih in leposlovnih knjig. Po smrti Andreja Einspielerja je prevzel podpredsedniško mesto, po smrti dr. V. Müllerja pa je postal predsednik družbe, kar je ostal do svoje smrti leta 1906.

Knjižnica

Kadar so stiske najhujše, tedaj se človek nekako podzavestno najraje zateče sam vase in se skuša osvoboditi težav na ta način, da se umakne v miren kotiček, kjer bi ga nikdo ne mogel potegniti v senzacionalnost dogodkov, kadar to ni potrebno. Letošnje poletje je že bilo polno širših in lepih manifestacij te vrste, ki so bile verskega značaja. Prirejenih je bilo več romanj, prav tako pa tudi mnogo cerkvenih taborov in verskih zborovanj. Zdaj, ko se bližajo zimski meseci, se bodo ogreli proti večeru kotički po naših sobah ob knjižnih omarah, zaživele bodo sobe po naših prosvetnih in ljudskih domovih. Čitalnice in knjižnice po prosvetnih društvih bodo dobile več obiskovalcev, kot pa so jih imele čez poletje.

Lepa knjiga bo v teh časih bolj ko kdaj poprej skušala pomirjevalno in blažilno vplivati na sodobnega človeka. Za nekaj kratkih uric se bo v nas poleg krutih slik vsakdanjosti še lahko ustvaril privid tistega, kar ustvarja človek lepega in koristnega. Tujih knjig je le malo na razpolago, vendar pa je tudi naš domači knjižni trg dovolj dobro založen. Pred nekaj dnevi je banska uprava s posebno

ocenjevalno komisijo opozorila vse naše ljudstvo na to, katere knjige so bile v preteklem letu najboljše in najbolj naše. Med nagrajenimi niso samo knjige pripovedne vsebine, med njimi je kar troje lepih in značilnih pesniških zbirk. Kdor se bo zatepil ob njih v petje našega jezika, bo pač lahko ugotovil, s kakšno silo in s kakšnim zagonom peva prav ta hudi čas mlajša pesniška generacija. V letošnjem letu je tudi izšla cela vrsta drčnih zbirk pesniških del, nešteto fresk, ki nam skušajo približati naš obraz in naše obzorje.

Toda med nami je le malo ljudi, ki lahko sproti kupujejo nove knjige. Knjižnice in prosvetna društva jih bodo že imela in tam se bodo sedaj počasi razposojala. Toda v naših knjižnih omarah in po naših knjižnih policah je še mnogo del, ki niso nič manj sodobna, dasi so jim hrbti mogoče že zelo olupljeni. V teh časih ne bi bilo napačno, če bi ljudje posebno posegali po zgodovinskih knjigah in delih. Prav v teh časih je zgodovina izvrstna učiteljica in vodnica, ki iz preteklosti uči za bodočnost.

Kdor ima rad knjigo in rad dalj časa sedi ob njej, ta se bo na svoj

način rešil iz stiske sedanje senzacionalnosti, ki nas iz dneva v dan podi v ta ali oni kot, v ta ali oni problem, ki je tem bolj zapleten, čim bolj je enostaven. Toda za tak način utrjevanja duha in mišic proti tegobam časa se bo mladina skušala pripravljati na svoj način.

*

Knjižnica katoliškega izobraževalnega in podpornega društva v Domžalah je začela zopet poslovati. To pot

v kaplaniji. Do sedaj je bila knjižnica v Društvenem domu, kjer jo je oskrboval fantovski odsek s svojim članstvom. Tako pa ni bila pristopna širšemu posetu ljudstva. Odslej bo odprta vsako nedeljo in praznik po sv. maši ob 10 v kaplaniji, razen tiste nedelje v mesecu, ko bo oznanjen shod fantovske Marijine družbe. Izposojevalnina za 14 dni znaša 1 dinar za knjigo.

Upamo, da se bodo Domžalci radi poslužili knjižnice.

Ljudski oder

Gruda umira. 5 moških in 5 ženske osebe. Vsebina: Kmet, drži se svoje zemlje, da gruda ne umrje! Cena 12 din.

Križ in sovjetska zvezda. 20 moških oseb. Vsebina: Boj med krščanskim in boljševiškim nazorom. Cena 8 din.

Izgubljena ova. 5 moških in 7 ženskih oseb. Vsebina: Čustvena igra, primerna za mesec vernih duš, verska vsebina. Cena 7 din.

Guzaj. 15 moških in 5 ženske osebe. Vsebina: Domača zgodovina, zgodba znanega Guzaja. Cena 12 din.

Miklova Zala. 18 moških in 5 ženskih oseb ter zbori. Vsebina: Zgodovina naših bojev proti Turkom. Cena 10 din.

Naša apostola. 14 moških in 5 ženskih oseb ter zbori. Vsebina: Sv. Ciril in Metod nam prinašata pravo sveto vero. Cena 10 din.

Dva para se ženita. 7 moških in 5 ženske osebe. Vsebina: Silno zabavna igra, polna zmešnjav in veselih rešitev. Cena 14 din.

Poželjski zaklad. 7 moških in 5 ženskih oseb. Vsebina: Iz domače zgodovine o Pošteli pri Mariboru. Bolj za mladino. Cena 7 din.

Pri Hrastovih. 6 moških in 6 ženskih oseb. Vsebina: Dramatični dogodki iz vsakdanjega življenja. Resna dejanja! Cena 14 dni.

Zasad. 9 moških in 2 ženski osebi. Vsebina: Naša razpuščena društva zopet zaživijo. Igra o našem društvenem delu. Zelo aktualna vsebina. Cena 12 din.

*

Tantieme za igranje. Kdor kupi pet izvodov, je tantjeme prost, kdor pa kupi manj kot pet izvodov, pa plača 25 din za vsako predstavo.

Slovenci v Zagrebu

Tako imenovana »mrtva sezona« družbenega življenja je zopet za nami. Nastopili so dolgi jesenski večeri, ki so pregnali letno mrtvilo iz društvenih prostorov Slomškovega prosvetnega društva, kateri so zopet polni življenja. Članstvo pa si je v poletju nabralo novih moči in se je z veseljem oprijelo kulturnega dela: tako se dramatični odsek že vneto pripravlja za igro »Plavž«, ki jo bo upri-

zoril v nedeljo, 20. oktobra ob pol 4 popoldne v frančiškanski dvorani na Kaptolu 9 in ne kot vedno do sedaj v Jeronimski dvorani. Avtor igre je prikazal v njej veliko ljubezen slovenskega kmeta do domače zemlje, ki je za nobeno ceno noče dati v last tujcu. Zato ste vsi ljubitelji lepih narodnih iger vabljeni, da to popoldne preživite v prelepi frančiškanski dvorani ob prijetni slovenski besedi.

Novo slovensko prosvetno društvo na Kočevskem

Nedeljsko zborovanje, ko smo ustanovili Katoliško prosvetno društvo za župnije Kočevska Reka, Borovec in Gotenico, se je zvršilo prav lepo. Nепrestani nalivi so nam vzeli sicer zelo veliko udeležbo zlasti iz oddaljenih krajev, saj revščina mnogim brani razpeti dežnik, a končno se je le nabralo lepo število v ljudski šoli v Štalcerjih. Zborovanje je vodil šolski upravitelj g. Vrabič in najprej pozdravil našega novega okrajnega načelnika g. dr. Bratino, kar je izzvalo navdušeno pritrjevanje v dokaz, kako smo se kočevski Slovenci razveselili novega šefa v okraju, ki nam je pokazal, da nas hoče prav od blizu spoznati in biti na ta način višjim oblastem zvest tolmač naših potreb in težav. Nato je g. predsednik pozdravil: predsednika Slovenske Straže v Ljubljani prof. g. Etbina Bojca in bivšega nar. poslanca g. Škulja. Prof. Etbin Bojc je nato v lepem govoru ob-

ravnal domovinsko ljubezen. Gospodična Pregljeva je govorila o nalogah in delu dekliških krožkov in izrazila željo, da se DK osnuje čimprej v okviru novega društva, češ triperesna deteljica, to je Prosvetna društva na Kočevskem: Kočevje, Mozelj in Stara cerkev, že pomenja srečo, kaj šele štiri-peresna, t. j. novo društvo v Kočevski Reki. G. Škulj se je v živahnem in daljšem govoru spominjal Slovenskega dneva v Kočevju leta 1938, in je orisal dejstva, ki kažejo, kako se po natančnem načrtu, ki sta ga takrat začrtala dr. Korošec in dr. Kuhar, izvaja posvetno delo na Kočevskem. Prav lepo je prikazal na solčnih vojnih nesrečah, kam vodi napačna prosveta celokupne človeštvo. Po končanem govoru je vsa dvorana stoje navdušeno zapela vedno lepo »Hej Slovenci«. Nato so bila sprejeta pravila in je bil izvoljen odbor Prosvetnega društva.

Društveni obzornik

Škofja Loka. Naše prosvetno društvo je v nedeljo zvečer začelo gledališko sezono s Finžgarjevo narodno igro »Naša kri«. Predstava je v vseh pogledih uspela v splošno zadovoljnost. Zlasti je razveseljivo to, da se je vabilu odzvalo toliko javnih predstavnikov in odličnikov. Tako so se udeležili narodne predstave komandat mesta g. polkovnik Nikola S. Kocič z gospo soprogo, okrajni glavar g. M. Brezigar z gospo soprogo, g. podpolkovnik Mamula, župan Zihertl, mestni župnik g. Podbevšek, dr. Hubad, dr. Kocjan in dr. Kocijančič z gospami, nunski rektor g. dr. Čepun, številni gg. oficirji ter podoficirji in mnogo drugih odličnih oseb poleg številnega občinstva, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Vse goste je v jedrnatih besedah pozdravil predsednik gledališkega odseka. Igralci so svoje vloge rešili naravnost odlično in si

takoj s prvo predstavo v sezoni pridobili naklonjenost vsega občinstva, ki je igralce večkrat prekinjalo z navdušenim ploskanjem in odobravanjem. Na splošno željo občinstva se bo igra ponovila.

Šmihel pri Novem mestu. Katoliško društvo v Šmihelu bo priredilo v svoji dvorani v nedeljo, dne 13. oktobra troje važnih in velezanimivih predavanj gospodarske in splošne vsebine. Prvo predavanje bo zjutraj takoj po prvi sv. maši. Tega predavanja naj se udeležijo vsi tisti odrasli, ki ne bodo imeli časa priti k popoldanskemu predavanju. Drugo predavanje bo ob devetih dopoldne in je namenjeno le šolarjem. Starše prosimo, da pošljejo svoje otroke k temu predavanju, ki bo za otroke nekaj čisto novega. Popoldne po večernicah, t. j. okrog treh, bo tretje predavanje, združeno z občnim zborom Prosvetnega društva. Te-

ga predavanja naj se udeležijo vsi, ki ne bi mogli poslušati že prvih dveh predavanj, zlasti pa vsa naša šola odrasla mladina. Predaval bo vse trikrat urednik »Naše moči« g. Ivo Peršuh iz Ljubljane. Vsa predavanja bodo opremljena s krasno barvanimi skioptičnimi slikami ter bodo videli pri vseh predavanjih nad 100 takih slik. Vabimo gospodarje in gospodinje, fante in dekleta ter šolsko mladino, da se teh predavanj polnoštevilno udeleži. — Katoliško prosvetno društvo Šmihel pri Novem mestu.

Dovje-Mojstrana. Tukajšnje Prosvetno društvo se pripravlja na uprizoritev pravljicne igre »Triglavska roža«. Jugoslovanski knjigarni smo hvaležni, ker je izdala to lepo igro.

Vrhnika. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je uprizorilo v nedeljo 15. t. m. ob 8 zvečer na odru Prosvetnega doma Klambudovo pretresljivo japonsko igro »Praznik cvetočih črešenj«. Nove kulise je izdelal g. Sikyta, režijo vodi g. odvetnik Maroli, glasbo pa g. skladatelj Boštjančič.

Velike Lašče. Na Mali Šmaren, dne 8. septembra je po dolgem presledku zopet oživel dramski oder tukajšnjega Prosvetnega društva. Obiskali so nas dijaki iz Dolenje vasi pri Ribnici, organizirani v tamkajšnjem Prosvetnem društvu, in uprizorili na našem odru F. Zakrajškovo igro »Pri kapelici«. Režiser akademik Levstik se je pred predstavo lepo zahvalil za naklonjenost in udeležbo ter poudaril, da naj bi ostalo prijateljstvo med obema društvoma vedno.

Predoslje. Takajšnje prosvetno društvo je imelo preteklo nedeljo 29. septembra svoj redni letni občni zbor ob lepi udeležbi članov. Iz poročil odbornikov smo izvedeli, da so se člani in odbor v preteklem letu zelo potrudili, da je društvo doseglo svoj namen. Poskrbljeno je bilo za pravo srčno izobrazbo, za pošteno razvedrilo in za dviganje verske in narodne zavesti občinstva in članov.

S sodelovanjem Fantovskega oddelka, Dekliškega krožka in tamburaškega zbora, ki ga vodi šolski upra-

vitelj g. Rudolf Fajon, je društvo priredilo šest dramatskih predstav, šest akademij in osem prosvetnih večerov. Dramatske predstave so bile tehnično in igralsko na taki višini, da smo nanje lahko ponosni. Od akademij nam bosta zlasti dve ostali v trajnem spominu in sicer prva ob priliki izročitve diplom častnega občanstva ministru dr. Kreku in druga ob priliki sv. birne 28. aprila. Enako so bili tudi prosvetni večeri zanimivi, poučni in dobro obiskani.

Za prihodnje poslovno leto ima društvo pripravljen zopet lep prosvetni program. Delo prične obenem z Dekliškim krožkom in Fantovskim oddelkom z akademijo na praznik Kristusa Kralja. Igralska sezona pa se prične v začetku novembra s Finžgarjevo dramo: »Razvalina življenja«. Upamo, da bodo vse predstave in prireditve enako obiskane, kakor v preteklem letu. Pokazalo pa se je, da je cerkvena dvorana postala premajhna in želja vseh je, da se že pripravljene načrt za povečanje čimprej uresniči. Kljub težkim razmeram v katerih živimo, bo skušalo društvo svoj program izvesti kakor do sedaj, Bogu v čast, narodu v korist. — Bog živi!

Šmartin pri Kranju. »Noč v Goliških plazovih« je naslov igre, s katero začel Fantovski odsek v Šmartinu dramsko sezono za leto 1940/41. Uprizorjena je bila v nedeljo 15. oktobra ob 7 zvečer in v nedeljo 20. oktobra ob 5 popoldne v Šmartinskem domu.

Ježica. Na rednem letnem občnem zboru Katoliškega prosvetnega društva na Ježici 25. oktobra 1940. je bil za poslovno dobo 1940/41 izvoljen naslednji odbor: predsednik Dovč Jernej, železničar, Stožice 15; podpredsednik Dovč Franc, železničar, Ljubljana, Ogrinčeva ul. 4; tajnica Šteblaj Marija, priv. uradnica, Stožice; blagajnik Polše Janez, fotograf, Mala vas 40, odbornik za treznost Pucelj Janez, župnik na Ježici; kujižničar Jeromen Janez, privatni nameščeneec, Mala vas; gospodar Kopitar Peter, železniški ključavničar, Ježica; odbornik za narodnoobrambno delo Lomšek Antonin,

šolski upravitelj na Ježici; odbornika Dovič Zvonka, zasebna uradnica, Mala vas.

Št. Vid nad Ljubljano. Redni letni občni zbor Blaž Potočnikove čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano je bil dne 15. septembra 1940 v Ljudskem domu. Dnevni red je obsegal naslednje točke: 1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora, 2. Poročila odbornikov in odsekov, 3. Poročilo preglednikov, 4. Volitve odbora, 5. Predlogi, 6. Slučajnosti. Društvo je imelo 7 sej. Članov je bilo 369. Umrli so 3 redni in 1 častni član. Društvo ima 8 častnih članov. Dopisov je prejelo 51, odposlalo 27. Prosvetnih večerov s skioptičnimi predavanji je bilo šest. Predvajale so se naslednje dramatične predstave: 1. Kadar se utrga oblak; 2. Miklavžev večer za otroke in odrasle; 3. Slovenski božič; 4. Deseti brat. Gostovanja drugih društev: 1. Sv. Cecilija, Marijina družba; 2. Lumpacij Vagabund, Križarji; 3. Sneguljčica, Fantovski odsek (dvakrat); 4. Akademija FO in DK; 5. Materinski dan, Dekliški krožek; 6. Pevski in telovadni nastop meščanske šole; 7. Koncert hrvaškega pevskega društva Amruševo. Ob ogromni udeležbi in velikem navdušenju je bila 15. julija slavnostna akademija ob praznovanju našega predsednika č. g. kanonika Zabreta. Obhajali smo 40 letnico njegovega mašništva, 35 letnico službovanja v Št. Vidu in imenovanje častnim kanonikom. Dne 6. septembra se je udeležilo društvo z zastavo slovesnosti odkritja spomenika kralja Aleksandra I. v Ljubljani. — Društvo je imelo 11.998,75 din dohodkov in 10.813,25 din izdatkov. Najvažnejše delo čital-

nice v minulem letu je bilo v tem, da je sprejelo dva nova odseka, t. j. odsek dijakov in odsek dijakinj. Novi odbor bo moral preurediti in popraviti društvene prostore z odrom vred. Predsednik se je spominjal še petletnice banovanja bana dr. Natlačena, ki je naklonil čitalnici vse stole, katerih ljubljansko operno gledališče ni več rabilo. Dekliški krožek je imel svoj občni zbor 22. septembra. Imel je 25 sestankov s povprečno udeležbo 24 članic, 25 sestankov mladenk z 20 mladenkami in 22 sestankov gojenk s 25 gojenkami. Sej je bilo osem. Telovadkinj je 12, mladenk-telovadkinj 11 in 18 gojenk. Priredile smo božičnico, akademijo in Materinski dan, Tekme smo izvedle z odličnim in prav dobrim uspehom, šle smo tudi na izlet. Prejele smo 32 dopisov in jih odposlale 8. Gotovina 1157 din je naložena v tukajšnji hranilnici. Predsednica se je zahvalila vsem, ki so pripomogli članicam do gospodinjske šole. Najlepše se je zahvalila g. kanoniku Zabretu in obema gg. kaplanoma za govore pri sestankih. Preglednik Briški Anton je poročal, da je pregledal blagajno in ostalo poslovanje in našel vse v najlepšem redu. Predlagal je odboru ab-solutorij.

Društvom priporočamo za Slomško-ve proslave priročnik »Slava Slomšku«, ki je pravkar izšel in ga dobite pri Prosvetni zvezi po znižani ceni za 12 dinarjev. Vsebuje primeren govor o Slomšku, pesmi za deklamacije in mladinske zборе, nekaj basni in rekov. Naročite takoj, da boste mogli **143 letnico Slomška** dostojno proslaviti! Poštšina se zaračuna naročnikom posebej.

Vsebina: XLI. redni občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani. — Z. V.: Radio v službi prosvete. — Socialni odseki v društvih. — Poziv Koroške slovenske prosvetne zveze v novo prosvetno sezono. — Nov prosvetni hram. — Dve pomembni obletnici. — Knjižnica. — Ljudski oder. — Slovenci v Zagrebu. — Novo slovensko prosvetno društvo na Kočevskem. — Društveni obzornik.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec

Poročilo Prosvetne zveze

ob priliki XLI. občnega zbora dne 24. oktobra 1940.

Delo v preteklem letu je bilo nekoliko ovirano zaradi svetovnih dogodkov in ni bilo dano, da bi društva in njihovi člani nemoteno vršili svoje delo. Vendar pa kaže celotno poročilo, da se je Zveza kot taka in da so društva vršila tudi v teh časih svoje poslanstvo na verskoprosvetnem in socialnem področju.

Delo odbora.

Odbor, ki je bil izvoljen na zadnjem občnem zboru je med letom izgubil tri člane in je bil zaradi tega okrajšen pri svoji dejavnosti. Imel je skupno 41 sej, gospodarski odsek je imel 7 sej, dalje je bil skupni sestanek ZFO in ZDK, kjer se je razpravljalo o stanovski kulturi v kolikor spada pod prvo leto štiriletke. Na tem sestanku se je razpravljalo tudi o raznih organizacijskih predlogih in uspeh tega sestanka je bil, da se je določila skupna tvarina za sestanke na društvenih, fantovskih in dekljskih večerih. Vršila se je skupna seja zastopnikov PZ iz Ljubljane in Maribora, ZFO in Slovenske Straže, na kateri se je razpravljalo o narodnoobrambnem delu na področju obeh Prosvetnih zvez in njenih posameznih društev ter ZFO in njenih odsekov. Potreba je rodila tudi meddruštveni odbor med PZ, ZFO in ZDK zaradi skupnih ljubljanskih prireditiev. Ta odbor je imel dve seji in izdelal za to potrebne načrte. Eno glavnih skrbi pa je odbor posvetil v svojih sejah preosnovi radijske postaje v Ljubljani, graditvi nove postaje v Mariboru, nabavi nove 20 KW postaje v Ljubljani in zidavi potrebnih poslopij v Ljubljani in Mariboru. Na njegovo prošnjo so društvom zni-

žale za 50 odstotkov cene za električni tok Združene dežel. elektrarne, Mestna elektrarna v Ljubljani in Bornova elektrarna v Trzinu. Na novo so se ustanovila društva: Podgorje pri Kamniku, Kočevska Reka, Stara cerkev in Planina pri Rakeku. Na željo narodnega odbora Katoliške akcije se je notranje delo osredotočilo v protikomunistični akciji, in sicer s predavanji, s slikami, diapozitivi in z razširjanjem tozadevne literature ter s primernimi igrami.

Večjih prireditiev Zveza ni organizirala, čeprav je bil že izdelan tozadeven načrt, to pa zaradi zunanjih okoliščin. Slovesno se je praznovala desetletnica ljubljanskega škofa, katere se je udeležilo 9 društvenih zastav, več narodnih noš in delegatov ZFO in ZDK. Največja prireditev pa je bila brez dvoma odkritje spomenika Viteškemu kralju Aleksandru na dan 6. septembra tega leta. Udeležba je bila nad vse pričakovanje velika. Društva so poslala 30 zastav, nad 300 narodnih noš, tako da je bila PZ poleg ZFO in ZDK številčno najmočnejša organizacija ob odkritju spomenika. Kljub delavnemu dnevu je naše članstvo tudi na zunaj pokazalo svojo državljansko zavest, ki jo propagira vsepovsod tudi naša organizacija.

Prosvetno delo.

Odbor je sestavil načrt za 20 prosvetnih večerov za Ljubljano in mesta po deželi. Tvarina za te večere je bila z narodno obrambnega stališča velike važnosti. Povabila je k delu različne znanstvenike, ki so odkrili zanimive liste iz naše zgodovine. Naj omenim samo predavanje »Naše narodnoopravne starine« in predavanje o

slovenskih cehih. Tudi društva so pri zbiranju te tvarine sodelovala in ocela s tem marsikatero zanimivost in dokaz za našo kulturno samobitnost. Prosvetna zveza je organizirala proslavo praznika zedinjenja in 117 predavanj po deželi, za katere je morala naprositi razne predavatelje iz Ljubljane. Podpirala je graditev prosvetnih domov z načrti in nasveti, ki so se v zadnjem letu pozidali. Novi prosvetni domi so zrastle v Poljanah nad Skofjo Loko, v Žireh, v Radomljah, v Zagradcu, v Fari pri Kostelu in na Jezerškem. Kljub hudim časom, v katerih živimo, vidimo požrtvovalno in idealno delo s katerim gradijo društva in društveniki svoje prosvetne domove. Ti novi domovi se pridružujejo starim prosvetnim domovom, ki jih je v območju Prosvetne zveze že 159.

Socialno delo.

Centrala ni preganjala le duhovne revščine s tem, da je širila pravo prosveto in izobrazbo, temveč je posvetila veliko pozornost tudi socialnemu udejstvovanju. Kakor kažejo potrebe časa, tako se mora tudi ona takim potrebam prilagoditi in nuditi pomoč tam, kjer je sila največja. V obliki knjig je poslala božične darove v Skeplje, da jih porazdelijo med slovenske družine, ki bivajo raztresene po južnih krajih naše države. Za velike noč je poslala pirhe raznim prosvetnim društvom v južne kraje. Miklavžev večer je omogočila kočevskim Slovincem, ki se zbirajo okrog prosvetnega društva v Mozlju. Založila je brošuro »Naroda rast in zdravje družin« in jo v 2000 izvodih razširila med ljudstvom. Na 18 okrožnih svetih je razmišljala, kako bi se zavrlo pijančevanje med narodom, zbirala na sestankih vse mogoče podatke in jih v obliki posebne spomenice izročila banski upravi. Povabila je zlasti žensko članstvo, da sodeluje pri šolskih kuhinjah, da zbira hrano, obleko za reveže, katerim preti pomanjkanje v hodoči zimi. Organizirala je več izsejlskih večerov in predavanj. S predavalnim gradivom je omogočila tečaje na severni meji in otroška zavetišča med kočevskimi Slovenci.

Tečaji.

Glavni odbor je organiziral v pretekli sezoni režiserski tečaj 6. in 7. januarja, maskerski tečaj 28. januarja, za učiteljsiščnike 4. in 5. letnika pa režiserski tečaj 3. marca, maskerski 17. marca. Vršili so se tudi prosvetni tečaji po raznih zavodih v Ljubljani.

Dekanijski odbori.

Vmešno delo med društvi in med Prosvetno zvezo vršijo okrožja, ki se skladajo po večini z dekanijami. Na novo se je osnovalo poljansko okrožje s sedežem v Poljanah nad Skofjo Loko, tako da deluje sedaj na našem področju 20 dekanijških odborov. Namen teh odborov je, da skrbе za medsebojno pomoč med sosednimi društvi ene okolice in da skrbе za redno poslovanje društev, da razbremenene centralo pri ustanavljanju novih društev in da vrše revizijo pri njih. V pretekli sezoni je bilo izvršenih 116 revizij. Revizijska poročila ugotavljajo pomanjkanje prosvetnih delavcev in prosijo za duhovnike, učitelje in učiteljice, ki bi bili pripravljene prevzeti vodstvo društev. Velika je zadrega s predavatelji ker društva nimajo potrebnih finančnih virov, da bi krila stroške za potnino predavateljem. Zaradi tega prosijo za znižanje izposojevalnine in podobno. Lepo je, da so nekateri dekanijški odbori osnovali na svojih sedežih klube predavateljev, ki se proti majhni odškodnini na razpolago društvom dotičnega okraja. Bogoslovci, akademiki in člani Slovenske dijaške zveze nudijo — kadar so doma na počitnicah — veliko pomoč društvom.

Dekanijski odbori so priredili v novembru 1939 in v aprilu 1940 36 okrožnih svetov. Na teh okrožnih svetih so se vršili važni razgovori o tvarini, ki naj bi jo društva obravnavala, in o protialkoholni akciji, o rasti naroda in zdravju družin, o tvarini, ki pride na vrsto v hodočem letu, o zbiranju prispevkov za Slovenski dom, o igranju po naših odrih, o režiserskih tečajih in podobno. Teh okrožnih svetov se je udeležilo 186 društev.

Zvezni svet.

Kakor lansko leto, tako se je tudi letos vršil zvezni svet v Celju dne 18. februarja. Na tem svetu so bili zastopani delegati mariborske in ljubljanske Prosvetne zveze, zastopnik celjskega okrožja in Mohorjeve družbe. Zvezni svet je razpravljajal o smotrnem prosvetnem delu v društvih. K temu delu je treba pritegniti tudi vse odske. Zelo razveseljivo je, da bo delo, ki ga vrši Prosvetna zveza, v prihodnji zimski sezoni kronano s publikacijo, ki jo izda Mohorjeva družba o kmetijstvu, ki izide leta 1942., in Naša kmečka hiša, ki bo izšla l. 1943. V razgovoru je bila stvarina za bodočo sezono, ki nosi naslov: Kmet in umetnost ter književnost. — Druga točka zveznega sveta je obsegala, kako poživiti treznostno delo med našim članstvom. V ta namen se je izdelal načrt za farne dneve, za društvene prireditve in okrožje, kjer naj bi se pokazale grozne posledice treh ran, na katerih trpi naš narod, to so: alkoholizem, komunizem in pamlanje rojstev. Tretja točka razprave je bila igranje po naših ljudskih odrih. Igranje naj bo vedno vzgojno, igre vzete iz našega socialnega življenja, iz naše vasi itd. Razpravljalo se je o daljšem režiserskem tečaju. Veliko tega, kar se je na zveznem svetu sklenilo, se je praktično preizkusilo in obravnavalo na okrožnih svetih.

Društva

Ko smo si ogledali delo centrale Prosvetne zveze kot vrhovne instance in smo pregledali delo okrožnih odborov kot vmesne organizacije, si oglejmo še delo naših edinic, to je prosvetnih društev. Tudi njihovo delo je bilo več ali manj omejeno zaradi časovnih razmer, saj so bili marsikje in so še danes prosvetni domovi oddani v druge namene. Vendar so društva tudi v tej dobi delovala z uspehom. Občne zbori so bili v 260 društvih. Odbori so imeli 1222 sej. Priredili so 32 tečajev. Imeli so 775 predavanj, opremljenih z diapozitivi in s filmi, dočim je bilo navadnih predavanj 787. Dramatični odseki, katerih je 127, so priredili 650 iger, pevski zbori pa 202

nastopa, godbenih nastopov je bilo 152.

Knjižnice, ki vršijo prav v sedanjem času važno poslanstvo, ko pokušaja plitva literatura in komunistična propaganda spodriniti dobro knjigo, je delo naših prosvetnih knjižnic ogromnega pomena. 170 društev ima svoje lastne knjižnice, v katerih je 89.507 knjig. Od teh je bilo prečitanih v zadnji jesensko-zimski sezoni 64.162. Vidimo, da je članstvo pridno segalo po dobri knjigi, ki je in ostane človekov najboljši prijatelj in spremljevalec.

Članstvo se je v nekaterih društvih celo dvignilo, tako štejemo 17.257 moških članov in 10.440 ženskih članic.

Še bolj podrobno delo pa vršijo številni **odseki**. Vsak odsek vrši posebno prosvetno nalogo, ima po navadi svoj odbor in ti odbori zopet svoje seje itd. V okviru prosvetnih društev deluje 79 pevskih odsekov in 54 godbenih. Vsi ti odseki služijo pospeševanju petja in glasbe, saj je tudi ta umetnost božja poslanka.

Žene so združene v 25 odsekih, kjer se zbirajo v zimskih večerih vsaj enkrat mesečno na sestanke in posvečujejo svoje delo predvsem socialni in karitativni nalogi. **Dekliških krožkov** je 174, kateri imajo zopet svoje odbore, seje in občne zборе. Zbirajo se k tedenskim sestankom, na katerih obravnavajo predpisano stvarino in telovadijo.

Fantje se zbirajo v okrog 200 odsekih k svojim fantovskim sestankom in telovadbi. Obojni so prav ob priliki odkritja kraljevega spomenika pokazali vso svojo disciplino in odločno voljo služiti domovini in državi.

Šestdeset društev ima svoje lastne **zastave**, pod katerimi se zbira članstvo pri verskih, prosvetnih in narodnih svečanostih. Želeti je, da si čim več društev nabavi zastave, zlasti, ker bo v bodočem letu podana priložnost, da društva nastopijo s svojimi zastavami v Ljubljani in Belgradu.

Kot najbolj važno pomožno sredstvo za ponazorovanje predavanj služijo skieptikoni in kino aparati, tako vidimo, da ima 25 društev svoje kino

aparate, 60 društev pa skioptikone in epidiaskope. **Lastne domove** ima 158 prosvetnih društev, dvoje prosvetnih domov pa je sedaj v gradnji. 24 društev pa ima le dvorane in odre, 77 prosvetnim društvom pa služijo cerkvene dvorane.

Osrednja pisarna.

Dopisov je prejela Prosvetna zveza 2092 in odposlala 5600. Okrožnic smo poslali društvom 2840 in nad 6000 raznih letakov. Raznih brošur je bilo poslanih 2900. Poleg tega 508 Priročnikov in 18.600 velikonočnih in božičnih razglednic. Izposojevalnica diapozitivov ima 15.210 diapozitivov, ki so razvrščeni v 415 predavanj. Na novo je bilo nabavljenih 12 predavanj s 556 slikami. Izposojenih je bilo 681 predavanj z 20.521 slikami. Med temi 180 verskih predavanj. Slike se izposojujejo pod pogojem, da plačajo društva po 50 par. Marijini vrteci in dijaki, kjer se ne pobira vstopnina, 25 par. Skioptični aparat je bil izposojen 60 društvom. Izposojevalnica filmov ima 14 normalnih filmov 39 16 mm in 176 Pathe filmov. Normalnih filmov je bilo izposojenih 49, 16 mm 51 in Pathe filmov 116. Normalni kino aparat je bil izposojen 10 društvom, Pathe 14 in 16 mm dvakrat. Pisarna je dalje ekspedirala tudi Mentor, katerega se tiska 1600 izvodov in je imel 1410 naročnikov. Skupno je bilo odposlanih 14.100 izvodov. Vestnika se tiska 1000 izvodov in ima 580 naročnikov. Razposlanih je bilo skupno 7400 številčk.

Ljudski oder.

Ljudski oder kot tak, ki bi vodil vse igranje in v katerem bi bili včlanjeni vsi odri, zaradi pomanjkanja primer- nih oseb v centrali ne eksistira. Pač pa vodi pisarna izposojevalnico iger in garderobo, ki sta na razpolago društvom. Zbirka ljudskih iger ima 1627 del. Skupno je bilo izposojenih 1684 iger, za katere smo prejeli 5025 din izposojevalnine. Zbirka se je povečala za 50 iger, dočim je bilo izločenih 64 iger. Igre se izposojujejo za en teden na ogled, za kar se plačata 2 din, za en mesec pa 10 din. Hvalevredno je, da se je lotil član glavnega odbora,

dr. Ivo Česnik, ogromnega dela, da pregleduje vso zbirko, jo oceni vsebinsko, scenično in za katera društva je primerna. Pri tem delu ga podpirajo še nekateri požrtvovalni člani. Do sedaj so bile pregledane vse igre, ki so zaznamovane v Priročniku po abecednem redu do črke M in od teh je bilo izločenih 64 iz seznama in zbirke. To delo se bo nadaljevalo še v prihajnjem letu.

Garderoba

Poleg knjižnice je PZ v pretekli sezoni največ žrtvovala za spopolnitev garderobe. Nabavila je sledeče obleke: 2 srednjeveški viteški, 2 fraka, 2 obleki za plesalke, 12 rut za narodne noše, 4 poljske narodne, 4 češke narodne, 7 turških moških, 2 turški ženski, 5 ciganske, 1 indijanska moška, 1 pajaco, 1 komplet Miklavž, 2 srebrna pasova za narodno nošo, 6 moških otroških narodnih noš, 1 dekliska otroška. Vsega skupaj je bilo nabavljenih 180 kosov in rekvizitov. Poleg tega razpolaga garderoba s številnimi oblekami za različne simbolične vaje kot na primer 15 svilenih belih, 10 modrih, 10 rdečih svilenih, 12 črnih, 8 zlatorumenih. Ima kompletne garniture srednjeveških oblek, 30 vojaških, 120 rimskih, 8 rokoko, 7 bidermajerjev, 10 srednjeveških za Fausta, 12 mornarčkov, 4 Miklavže, 10 beneških, 8 francoskih, 16 ruskih in 52 raznih zaves. Je to ogromna zbirka garderobe, ki je društvom na razpolago vsak dan od 8 do 12 in od 5 do 6. Društvo mora prinesiti s seboj košaro ali kovčeg, potrdilo od društva in mora plačati izposojevalnino pri prevzemu garderobe. Garderoba se vrača takoj naslednji dan po uprizoritvi, sicer se plača še polovična izposojevalnina.

Društva so si izposodila garderobo 495krat. Iz tega je razvidno, da je tudi to delo važno in omogoča delovanje ljudskim odrom in dramatičnim odsekom.

Potovalni odsek.

Potovalni odsek v pretekli sezoni ni mogel izpeljati kakih večjih potovanj in romanj zaradi položaja, ki je na-

stal v Evropi. Pač pa je organiziral v juniju izlet v kraje, kjer je živila sveta Ema, katerega se je udeležilo 64 izletnikov. Drugi izlet pa je bil 25. junija v kraj, kjer so divjali kmečki puntji, z obiskom kmetijske šole na Grmu in samostana v Pleterjih. Tega izleta se je udeležilo 45 izletnikov. Namesto romanja na Višarje, ki je bilo letos onemogočeno, je Zveza organizirala izlet na Ptujsko goro, katerega se je udeležilo 306 oseb. Romanje je bilo 24. in 25. avgusta. Romanji so si poleg Ptujске gore ogledali še mesto Ptuj, grad in muzej. Romanje je bilo velike važnosti zaradi narodnoobrambnega dela. Zgodilo se je prvič, da je v tako obilnem številu romalo ljudstvo iz Ljubljane in okolice na Ptujsko goro.

Blagajniško poročilo.

Prosvetna zveza je imela v poslovnem letu 1939/40 275.046 din dohodkov in 271.722 din stroškov. Prebitek znaša 1.324 din.

Režijski stroški, skupno z odpisi od inventarja in knjižnice so se od lani povečali za 22.000 din. Povečali so se izdatki za uslužbence ter izdatki za pisarniške potrebščine in poštnine. Pri društvenem »Vestniku«, katerega naročnina je v prejšnjih letih prinesla Zvezi nekaj dohodkov, je letos 3.068 dinarjev zgube, ker je bil »Vestnik« letos tiskan v večjem obsegu in so se zato stroški za tisk povečali, niso se pa povečale naročnine.

Izmed dohodkov so se zvišali dohodki knjižnice za izposojnine knjig za 3.600 din, izposojnine diapozitivov in filmov pa za 7.400 din. Ta povečanje so

prinesle predvsem izposojnine za film »Mladinski dnevi v Ljubljani«. Podpore so se sicer zmanjšale, je pa tudi za te Prosvetna zveza prav hvaležna predsedniku senata g. dr. A. Korošcu in banu g. dr. Marku Natlačenu, saj je Zveza dekliških krožkov le s podporo banske uprave mogla sama kriiti svoje stroške, katere bi sicer morala trpeti Prosvetna zveza.

Dohodki na članarini so ostali na isti višini kot lansko leto. Od 260 včlanjenih društev je plačalo v tem poslovnem letu članarino le 80 društev, to je 8 manj kot lansko leto, kar gotovo ni razveseljivo.

Ljudski oder si je v tem letu nabavil garderobo za 25.627 din.

Ljudska knjižnica je izdala za nabavo novih knjig 50.676 din, za vezavo knjig pa 9.152 din.

Inventarja je bilo nabavljenega novega za 59.458 din, in sicer filmskih aparatov za 44.179 din, diapozitivov in filmov za 15.582 din, opreme za pisarno in knjižnico za 1.677 din.

Za zidavo Slovenskega doma v Ljubljani je Prosvetna zveza v tem letu prispevala 235.700 din in znaša njen skupni prispevek sedaj že 600.000 din.

Gospodarski odbor PZ je imel v tem letu 7 sej, poleg tega pa mnogo sestankov in posvetovanj zaradi nove radijske pogodbe, zidave novih radijskih postaj v Mariboru in Domžalah ter ureditve filmskega oddelka. Posebno zahvalo pa je gospodarski odbor dolžan izreči univ. prof. g. M. Osani za njegovo požrtvovalno in uspešno delo pri gradnji novih radijskih postaj.

Aktiva		Balanca 30. septembra 1940.		Pasiva	
Gotovina	din	8.217,50		Upniki	din 15.070,—
Poštna hranilnica	..	10.550,50		Odseki	.. 68.286,45
Dolžniki	..	18.054,50		Rezerve	.. 298.565,67
Zaloga blaga	..	5.572,—		Prebitek	.. 1.325,98
Knjižnica	..	100.000,—			
Inventar	..	240.000,—			
Udeležba	..	850,—			
Skupaj	din	383.244,10		Skupaj	din 383.244,10

Izdatki	Račun zgube in dobička 30. nov. 1940.	Prejemki	
Plače uslužbencem	din 77.200.—	Izposojnina knjig	din 40.497,75
Pok. zavarovanje	11.347.—	Izposojnine filmov in	
Bol. zavarovanje	10.137,75	diapozitivov	25.267,50
Uslužbeni davek	2.767,50	Članarina	6.759.—
Potni stroški	3.087.—	Prosvetni večeri	1.005.—
Pisar, potrebščine	13.394.—	Podpore	10.000.—
Poštnine in kolkovine	15.039,91	Pisarniško delo	145.440.—
Brzjav in telefon	2.452,75	Obresti	13.079,50
Najemnina	7.451.—	Dohodki odsekov	55.000.—
Kurjava	4.458,50		
Razsvetljava	5.500.—		
Čiščenje	5.954.—		
Vzdrž. inventarja	2.590,50		
Zavarovalnina	464.—		
Članarina okrožjem	1.855,75		
Zguba pri »Vestniku«	3.068.—		
Odpisi:			
a) od knjižnice	41.758,91		
b) od inventarja	67.458.—		
Prebitek	1.525,98		
Skupaj	din 273.046,55	Skupaj	din 273.046,55

Ljudska knjižnica.

Ljudska knjižnica posluje v prostorih Prosvetne zveze na Miklošičevi c. št. 7. Je brez dvoma ena največjih knjižnic v naši banovini. Knjižnica ima sedaj 16.665 knjig, in sicer 8186 slovenskih, 7159 nemških, 958 hrvaških, 218 francoskih, 53 italijanskih in 11 drugih. V preteklem letu je narasla za 1064 knjig (465 slovenskih, 515 nemških in 92 drugih). Izločenih je bilo 95 (deloma neprimernih ali pokvarjenih oziroma izgubljenih) knjig. Od na novo nabavljenih knjig omenim zlasti Weissovo svetovno zgodovino v 28 knjigah in Valvasorjevo vojvodino Kranjsko.

Obiskovalcev je bilo 12.581. Ti so si izposodili 25.752 knjig: 15.947 slovenskih, 11.249 nemških, 267 hrvaških, 226 francoskih, 48 italijanskih in 25 drugih. V letu 1958/59 si je izposodilo 11.789 obiskovalcev 24.173 knjig.

Knjižnica sicer stalno napreduje — leta 1955/56 je bilo 8878 obiskovalcev in 15.798 izposojenih knjig —, vendar

je želeli, da bi pristopilo v krog obiskovalcev še več drugih, ki jih sedaj pogrešamo. Podoželska društva bi posebno opozorili na potujoče knjižnice, interesente na deželi pa na ugodnost, da velja za nje izposojevalni rok en mesec, ne da bi se zvišala izposojevalnina. Knjižnico urejuje in spopolnjuje ravnatelj v p. A. Dokler.

Poročilo radijske postaje o delu v programski sezoni 1959/40

(od 1. oktobra 1959 do 30. sept. 1940)

Radijsko postajo vodi v imenu Prosvetne zveze tričlanska uprava. Iz programsko-tehničnih razlogov je za pripravo in izvedbo podrobnega sporeda sestavljen še poseben programski odsek, ki deluje v skladu z navodili uprave. Upravo sestavljajo gospodje: prof. France Koblar kot vodja uprave in programa, univ. prof. Marij Osana kot tehnični vodja in odvetnik Miloš stare kot administrativni vodja.

Postaja je v pretekli sezoni **poslo-**

vala v skladu z novo pogodbo, ki jo je Prosvetna zveza sklenila 22. julija 1959 z ministrstvom ptt. Ta pogodba nalaga Prosvetni zvezi velike materialne obveznosti, ki so se zaradi sedanjih splošnih podražitev še povečale.

Kljub temu pa sta poslopija za novi oddajni postaji v Domžalah in Mariboru v surovem stanju že dograjeni. Prav tako so izdelani vsi načrti in končana vsa pripravljalna dela, da bo mogoče še pred zimo spraviti pod streho tisti del »Slovenskega doma«, kjer bodo nameščeni prostori za nove studije in upravne prostore postaje. Kompletna aparatúra za obe postaji je naročena pri berlinski tvrdki Lorenz A. G., ki se je zavezala, da bo dobava in montaža izvršena v rokih in pod pogoji, kot to zahteva pogodba z ministrstvom za pošto.

Zaradi svetovnih dogodkov je bilo upravljanje postaje v pretekli sezoni pred zelo težkimi nalogami. Navzlic negotovim razmeram v svetu pa je postaji uspelo, da obdrži neokrnjeni obseg programa, poleg tega je uvedla še jutranje oddaje in s tem svoj spored še razširila. Med drugim sta bili uvedeni dnevno dve novi oddaji poročil (ob 7 in 14), kar so zlasti pozdravili tisti naročniki, ki prebivajo v bolj oddaljenih krajih.

Število oddajnih ur v programskem letu 1959/40 se je povečalo od 2.927 ur in 40 minut v lanskem sezoni na 3.247 ur v letošnji sezoni. Podrobnejši podatki o sporedu in naročnikih so razvidni iz priloženih tabel.

Stanje radijskih naročnikov od l. 1928. do l. 1940.

Leta	30. VI.	31. XII.
Leta 1928	—	3.616
Leta 1929	4.900	6.105
Leta 1930	6.300	6.815
Leta 1931	7.128	7.946
Leta 1932	7.955	8.204
Leta 1933	8.461	9.555
Leta 1934	9.815	10.759
Leta 1935	11.555	12.648
Leta 1936	12.858	14.255
Leta 1937	14.746	16.514
Leta 1938	16.857	19.406
Leta 1939	20.175	21.615
Leta 1940	25.157	31. avg. 22.595

Statistični podatki
od 1. okt. 1959 do 30. sept. 1940.

Operna glasba	111 ur
Operetna glasba	20 ur
Resna glasba	248 ur
Lažka glasba	425 ur
Narodna glasba	260 ur
Plesna glasba	152 ur
Drame	46 ur
Komedije	58 ur
Recitacije in proza	6 ur
Poučna predavanja	200 ur
Kmetijske ure	50 ur
Socialna predavanja	89 ur
Nacionalna predavanja	116 ur
Tuji jeziki	10 ur
Borza in trgovske vesti	78 ur
Časopisne vesti	520 ur
Služba božja	65 ur
Spec. prenosi in aktualnosti	86 ur
Otroške ure	48 ur
Ženske ure	19 ur
Šolske ure	64 ur
Mladinske ure	55 ur
Dijaške ure	6 ur
Predavanja ZFO	6 ur
Meteorološke vesti	46 ur
Gramof. plošče in tonfilmi	727 ur
Skupaj	3247 ur

Zadruga »Lastni dom«.

Namen te zadruga je sezidati Slovenski dom v Ljubljani. Odbor, kateremu načeluje minister g. Kulovec, je imel v zadnjem poslovnem letu 15 sej, na katerih je razpravjal o raznih načrtih za dom, o akcijski zbirki in o oddaji del. Razpisal je natečaj, osnoval je posebno žirijo, ki je pregledala načrte. Odkupil se je prvi, drugi in četrti načrt ter se na podlagi teh izdelal nov načrt, in sicer sta bila z delom zaposlena arh. Gaspari in arh. Štrukelj. 29. aprila je bila prirejena razstava projektov v Akademskem domu. Na seji se je obravnavala tudi parcelacija stavbišča po mestnem magistratu, na podlagi katere je morala zadruga odstopiti precejšen del sveta mestni občini za regulacijo Kolodvorske ulice. Kraljevska banska uprava je priskočila na pomoč zadrugi s tem, da je njen tehnični oddelek prevzel izdelavo podrobnih načrtov. Izvršile so se razne intervencije

je pri TPD in KID zaradi dobave cementa in železa. Končno se je razpisalo delo 20. julija in se sklenilo dovršiti Slovenski dom v treh etapah. Prva etapa se zida sedaj in bo do zime pod streho. Ta obsega predvsem prostore, ki so namenjeni novi oddajni postaji, to je njenemu modernemu studiu. 16. avgusta se je delo oddalo tvrdki Karel Kavka; tvrdka je začela s pripravami za zgradbo takoj. Ob enem se je naprosilo bansko upravo, da vrši po svojem tehničnem osebjem tudi nadzorstvo nad stavbo.

Podrobno delo, ki se tiče gradbe same, pa tvori tako zvaní gradbeni odbor zadruga »Lastni dom«, katerega člani so ing. Umek, arh. Štrukelj in arh. Gaspari, ing. M. Osana, ing. nadsvetnik Černivec, ing. Porenta, ing. arh. Kregar in ravnatelj Zor. Želeti je, da bi društva, ki bodo imela od Slovenskega doma največjo korist, saj se bodo v njem izšolali njihovi voditelji, čim obilneje prispevala za zidavo Slovenskega doma. Iskreno zahvalo pa moramo izreči na tem mestu kraljevski banski upravi, mestnemu poglavarstvu in drugim dobrotnikom.

ZFO v letu 1940

(Poroča prof. Fr. Jesenovec)

Preteklo leto je bilo vse delo v Zvezi fantovskih odsekov vse bolj obrnjeno na znotraj kakor na zunaj. To se pravi: na lanskem občnem zboru ZFO je bilo sklenjeno z veliko večino glasov, da v letu 1940 naša slovenska fantovska organizacija ne bo prirejala nobenih večjih zunanjih nastopov in prireditev kakega mednarodnega obsega, da niti kakih večjih notranjih nastopov v fantovski organizaciji sami ne bo, marveč edinole odsekov, torej prireditev najmanjših edinic. In tako je tudi bilo. Razen običajnih vsakoletnih prireditev, kakor smuških tekem v mesecu februarju, elitne prireditev — akademije v Unionu prvo nedeljo v marcu in še prvenstvenih tekem v dvanajsteroboju ter lahkoatletskih tekem v resnici ni bilo vse poletje nobene večje prireditev ZFO. Gotovo je bilo telovadno in športno delo naše fantovske organizacije pre-

cej ovirano zaradi težkih razmer, ki v njih v vojnem času živi tudi naša kraljevina, čeprav je sama strogo nevtralna država. In ugotoviti moramo na tem mestu, da so se vsi naši fantje brez izjeme z vso požrtvovalnostjo in vso dušo vdano odzivali klicu domovine, ki jo je bilo treba varovati proti vsem mogočim nevarnostim. S tem je naša slovenska katoliška mladina jasno dokazala, da ji vrednote, ki si jih je sama zapisala na svoje prelepe prapore: Bog, narod, domovina, niso nekaj praznega, ampak nekaj vzvišenega, idealnega, svetega, da je zanje pripravljena žrtvovati vse, tudi svoje najdragocenejše — svoje mlado življenje!

Ker je bilo že po sklepu tako in ker je bilo še posebej zunanje delovanje naše fantovske organizacije onemogočeno zaradi pravkar navedenih vzrokov, je bil zelo na mestu sklep, ki je bil prav tako napravljen lani na občnem zboru ZFO, da bo namreč v letu 1940, vse delo v organizaciji posvečeno **notranji poglobitvi** članov, notranjemu izoblikovanju značajev, notranji usposobljenosti naših mladih fantov. Kakor smo namreč prva leta po obnovitvi morali vse svoje velike napore usmeriti v to, da se v javnosti zopet pokažemo z velikimi prireditvami, da na zunaj tako manifestiramo svoj ponovni obstoj in delovanje, pa še da pridobimo zopet za nas ne samo javnost slovensko, marveč tudi čim več dobrih in poštenih in značajnih slovenskih fantov, tako je po treh letih takega delovanja prišel čas, ko je treba množice fantov, ki smo jih zopet pridobili, izoblikovati na znotraj, izoblikovati iz njih značaje, odločne slovenske fante in — pozneje — moše! Kar je bilo pridobljenega, je bilo sedaj treba poglobiti, prekvasiti, poplemeniti! Tako je bilo letošnje delo ZFO usmerjeno predvsem v to, da našo mladino izobrazi, vzgoji in dvigne čim više v plemenitosti in srčni kulturi. Šli smo torej in vrgli — po besedah svetega pisma — mreže na globoko!

V ta namen je naša fantovska organizacija poučevala naše slovenske kmečke in delavske fante o notranjem

ustroju organizacije same, o naših katoliških načelih, še posebej pa o nevarnosti našega časa — o komunizmu. Tako se je naša ZFO kot pomožna sila Katoliške akcije z vso vnemo in vestnostjo udeležila dela, ki ga ji je prav vodstvo Katoliške akcije na Slovenskem naložilo za to leto. In naši fantje so iz tvarine o komunizmu tudi tekmovali. Še več, prav naša ZFO je bila tista, ki je omogočila g. dr. Ahčinu, da je mogel izdati svoje globoko in resno znanstveno delo o komunizmu, največji nevarnosti naše dobe.

ZFO je tudi sicer delovala kulturno, saj je založila in izdala knjigo V življenje, pisma slovenskim fantom o silno važnem spolnem vprašanju.

Za prihodnje leto bo pa delo ZFO zopet bolj stopilo v javnost in bodo vse številne njene prireditve, kakor mladinska akademija, elitna akademija v Unionu, smučarske tekme v zimski dobi, zlasti pa velik vseslovenski tabor v Ljubljani in poklonitev v Beogradu, vse to bo v znamenju poklonitve mlademu kralju Petru II. — ob njegovem nastopu vlade, ko bo dne 6. septembra 1941 postal polnoleten.

Bog živi!

Zveza dekliških krožkov

Naša dekliška organizacija, ki skrbi za prosvetno in telesno vzgojno delo med dekleti, je v preteklem poslovnem letu nadaljevala krepko zastavljeno si delo prejšnjih let. Število krožkov se sicer ni pomnožilo, pač pa je rasla zavednost med dekleti, ki se vedno bolj zavedajo naloge, ki jim je dana kot članicam ZDK in kot poznejšim vzgojiteljicam novega rodu.

Snov za svoje sestanke, ki so bili tedensko ali štirinajstdnevno, so črpale voditeljice iz knjižice »Dekliški sestanki«. Izdale smo tri knjižice, v katerih smo poleg praktičnih gospodinjskih nasvetov obravnavale družino, Narodno zavest pa smo budile, oziroma utrjevale v dekletih s primernimi predavanji. Tako smo združile v naših knjižicah praktično s poučnim.

Kakor je bilo že lani omenjeno,

smo skupno z ZDK v Mariboru presusmerile delo pri mladenkah. Skoro vsi krožki so se oprijeli novega načina, ki zahteva zelo veliko disciplino. Mladenkam se je ta način zelo priljubil in tako bomo počasi privzgojile naraščaj, ki bo že od mladih nog vajen reda in delavnosti.

V aprilu in maju so krožki tekmovali iz obvezne tekmovalne tvarine in se je teh tekem udeležilo 92 krožkov. Obvezne tekme so izvedle okrožne načelnice, katere so v mesecu februarju polagale izpite deloma v Ljubljani, deloma na sedežih okrožij. Po članicah telovadnega odbora smo izvedle revizije na sedežih okrožij.

Z majem smo pričele z lahkoatletskim treningom na Stadionu, katerega so se udeleževale po večini članice in mladenke iz ljubljanskih in okoliških krožkov, za lahkoatletske in telovadne tekme. Tekem so se udeležile dne 6. in 7. julija tri vrste članic, 5 vrst mladenk, 10 članic-posameznice in 5 družin v odbojki. Prva mesta so dosegle v tekmah vrste: članice krožka Jesenice in mladenke krožka Groblje; prvo mesto v lahkoatletskem troboju je dosegla Vikca Tome iz krožka Ljubljana-Šiška, prvo mesto v odbojki pa si je priboril krožek Bežigrad. Te tekme je letos izvedel telovadni odbor z lastnim sešniškim zborom.

V poslovnem letu 1940. je Telovadni odbor ZDK priredil več tečajev, in sicer dva tedenska tečaja za vaditeljice članic in enotedenski tečaj za vaditeljice mladenk o obvezni telovadni tvarini s predavanji o organizaciji, vzgoji in zdravstvu. Z istim programom sta se vršila dva tridnevna tečaja za vaditeljice članic in mladenk Celjske podzveze; dalje se je vršil enodnevni telovadni tečaj za učiteljice. Smučarski tečaj se je vršil dve zaporedni nedelji v januarju v Dolnicah, v maju sta se vršila lahkoatletski in plavalni tečaj. Udeležba na tečajih je bila zadovoljiva.

Od septembra do konca aprila smo vodile v telovadnici Vzajemne zavarovalnice vaditeljsko telovadbo za članice, mladenke in gojenke ter odbojko in se razen tega tudi priprav-

ljale na akademije, od katerih smo priredile skupno s Slovensko dijaško zvezo in drugo z Zvezo fantovskih cilsekov v mesecu marcu.

Enako so bile izvedene tudi smuške tekme v Bohinjski Bistrici, kjer je dosegla prvo mesto v smuku I. razreda Lojzka Praček z Jesenic, prvo mesto v smuku II. razreda Marija Pregelj iz Ljubljane ter prvo mesto v smuškem teku II. razreda Žnidar Francka, Bohinjska Bistrica. Tekem v plavanju nismo izvedle, ker nismo dobile primerne kopaljšča.

Telovadno delo je vodila deloma telovadna učiteljica, deloma pa članice telovadnega odbora.

V letošnjem letu ni bilo, razen že navedenih, prireditev, kjer bi nastopale za javnost. Pač pa smo vršile tiho delo. Saj smo sodelovale pri nabitih akcijah Narodnega odbora Slovenske straže za obmejne in Kočevske Slovence, Rdečega križa, Protituberkulozne lige in pred kratkim Doma slepih. S tem smo dokazale, da se zavedamo važnosti dela, ki ga vršijo ta društva.

Po zastopnici se je ZDK udeleževala sej Odbora za zaščito otrok na mestnem magistratu. Da smo o tem delu poučile tudi naše podeželske krožke in priporočale dekletom sodelovanje oz. pomoč pri Uniji za zaščito dece, se samo po sebi razume. Upajmo, da vse to delo, ki smo ga z zanimanjem vršile in kateremu smo posvečale veliko pažnje, ne bo prišlo v poštev. Saj si nihče ne želi, da bi tudi nas zajela vojna vihra, vendar moramo biti tudi za ta slučaj pripravljeni.

Da se porazgovorimo o delu Dekliških odsekov Kmečke zveze in ZZD, smo sklicale skupen sestanek odbornic omenjenih društev.

V juliju je odbor pozdravil otroke naših izseljencev iz Westfalije, ki so po posredovanju izseljeniške učiteljice gdč. Ažmanove prišli na počitnice v staro domovino svojih staršev.

Moč in organiziranost pa so pokazale dekleta pri odkritju spomenika Viteškemu kralju Aleksandru Zedinitelju. Preko 650 deklet v krojih se je prišlo poklonit v Ljubljano in je

s tem dokazalo visoko spoštovanje, ki ga goji naša organizacija do naše vladarske hiše.

Naše gojenke, katerih število raste iz dneva v dan, bodo dobile letos pravilno knjižico, iz katere bodo črpale voditeljice naših najmlajših snov za sestanke. Tako bo sedaj preskrbljeno tudi za te naše male, katere so bile do sedaj odvisne le od spretnosti in iznajdljivosti svojih voditeljic.

Slovenska krščanska ženska zveza

V preteklem letu je Zveza vršila svoje delo za kulturni, socialni in gospodarski napredek slovenskega žensstva.

Kulturnovzgojni del programa je obsegal predavanja v ženskih odsekih in dekliških krožkih ter raznih tečajih. Ženska zveza oskrbuje tudi program predavanj v radiofonski postaji za žensko uro ob petkih. Novost v letošnjem radioprogramu je vzgojna in gospodinjstva posvetovalnica, ki odgovarja na poslana vprašanja. Prihaja sicer kar dovolj vprašanj, vendar bi bilo želeli, da bi naše žensstvo pokazalo še več zanimanja za to žensko uro. — Od 1. oktobra 1959 do 1. oktobra 1940 je bilo v ženski uri 57 predavanj.

V okviru prosvetnih večerov Prosvetne zveze sta bila v letošnjem letu dva ženska prosvetna večera, in sicer: »Zgodovina slovenskih ženskih samostanov«, predavala ga, dr. Melita Pivec-Stele, in »Slovenska žena v luči zgodovine«, predavala ga, prof. Slava Lipoglavšek.

Zdravstveni tečaji, kjer se teoretično in praktično podaja nega bolnika v domači hiši, prva pomoč, nega dojenčka in pouk o higijeni žene in o nalezljivih boleznih, so bili povsod dobro obiskani. Da bi se s takimi tečaji kar najbolj koristilo našim ženskam in dekletom, je ženska zveza izdala tri knjige: Higijena žene, Higijena hiše in Zdravilne rastline. Vse tri knjižice je priredil dr. M. Justin. Prvi dve sta po 5 din, Zdravilne rastline pa 4 din. Glede na nizko ceno si morejo nabaviti knjižice tudi manj premožni. Zdravstveni tečaj se je vršil v Koprivniku v Bohinju, v Bošta-

nju, v Naklem, v Šmartnem pod Šmarno goro, v Mirni peči, v Selcah nad Škofjo Loko, na Viču in v Trnovem. Udeleženk na teh zdravstvenih tečajih je bilo 2270. Velika udeležba je dokaz, da se žene in dekleta za izobrazbo te vrste zelo zanimajo. Članice prosvetnih društev ter dekliških krožkov in ženskih odsekov bi morale dati pobudo, da bi se tak tečaj vršil v vsaki fari. Zdravstveni tečaji so brezplačni.

Zveza je sodelovala tudi pri raznih socialnih akcijah mestne občine Ljubljanske, kakor tudi pri zaščitnem uradu občine, kjer je bilo treba izvežbati večje število ženskega osebja za primer izselitve ljubljanskih otrok.

V socialni program spada tudi prireditve strokovno izobraževalnega tečaja za služkinje. V današnjih življenjskih razmerah se stavijo tudi na služkinjo velike zahteve. Zato so ji danes, ko se morajo vselej in povsod poudarjati katoliška načela, taki tečaji nujno potrebni. Tečaj se je vršil dvakrat na teden in ga je skozi 4 mesece obiskovalo 50 služkinj.

V gospodinskih tečajih je Zveza tudi letos skušala doseči, da se čimveč deklet nauči vsega, česar potrebujejo, da bodo dobre in krščanske žene in matere ter razumne gospodinje. Gospodinski tečaj se je vršil v Koprivniku v Bohinju, v Beštanju, v Šmartnem pod Šmarno goro, v Mirni peči in v Naklem. Sporedno z dnevnim tečajem v Naklem se je vršil tudi večerni gospodinski tečaj za dekleta, ki delajo čez dan v tovarni. Vsi tečaji so se izvršili v splošno zadovoljstvo ljudstva in v veliko korist kmečkim in delavskim domovom. Razstava, ki zaključí vsak tečaj, je poseben dogodek za celo faro. Take razstave so tudi najbolj učinkovita propaganda za izobraževanje v gospodinstvu.

Po teh smernicah bo Slovenska krščanska ženska zveza vršila svoje delo tudi v bodoče.

Slovenska dijaška zveza v l. 1939-40

Slovenska dijaška zveza, predstavniška kulturna organizacija vsega slovenskega katoliškega dijaštva, je začela svoje plodovito delo po sloven-

skih srednjih, strokovnih in meščanskih šolah takrat, ko je na njih vladal popolen idejni kaos. Večina dijaštva se po padcu diktature ni znašla. Šolska vzgoja je slonela na idejah meglenega liberalnega jugoslovenstva pomešanega s framasonsko-Tyrševimi idejami. Ta plitva liberalna miselnost mladega slovenskega dijaka ni mogla zadovoljiti. Ko pa je ta neslovenska miselnost dosegla svoj polom tudi v državni politiki, se je razočarana dijaška mladina v velikem številu začela predajati komunističnim utvaram. Proti komunistični poveljni ni bilo od nobene strani resnega odpora. Slovenski katoliški študent pa je bil še ves preplašen od let zapostavljanja in preganjanj, in kar je glavno, bil je brez svoje stanovske kulturne organizacije. Zapostavljanje in preganjanje naših študentov od nasprotnih profesorjev in direktorjev se je z vso brezobzirnostjo nadaljevalo.

Vodstvo Slovenske dijaške zveze v Ljubljani je začelo dolgo in težko borbo za priznanje svobodnega delovanja SDZ.

Kakor val prenovljenja je v tem letu šlo preko slovenskih šol. Med slovenskim dijaštvom je zavel nov duh. V enem samem letu se je dvignilo število članstva SDZ od 2000 na 6000. Šest tisoč mladih, idealnih in navdušenih slovenskih katoliških študentov! V tem številu ni všteti okrog 500 katoliških akademikov, ki so potom svojih akademskih društev tudi člani vrhovne reprezentance naše dijaške in akademske mladine — Slovenske dijaške zveze.

Tudi mnogo meščanskih šol je že organiziranih. Ostale pridejo na vrsto v bodočem letu. V prvem letu obstoja obnovljene SDZ se je do podrobnosti izvedla organizacija krožkov na posameznih zavodih in razdelitev krožkov na okrožja. V borbi proti komunizmu in framasonstvu na srednjih šolah je nosila SDZ levji delež in postala na večini šol tudi zmagovita nosilka katoliškega in narodnega prerojenja.

Mogočnega počitniškega tabora v letošnjem juniju v Kamniku sta se

udeležila tudi prevz. g. škof dr. Rožman in slovenski ban dr. Natlačen. Pozdravno brzojavko je poslal narodni voditelj dr. Korošec.

Pod okriljem SDZ delujejo razni delovni odseki. Tako **zunanji referat**, ki vzdržuje stike z zamejstvom, tako z Zvezo slovanskih katoliških akademskih organizacij »Slavio Catholico« in našo mednarodno centralo »Pax Romano«.

Referent za **prosvetno-kulturno delo** pripravlja sestanke, govore in sploh ves prosvetno-kulturni program.

Referent za **propagando in tisk** skrbi za razširitev zveznega tiska (Straža v viharju, Stražni ognji), za informacijsko službo, za učinkovito širjenje naše misli, za paraleliziranje nasprotne propagande, za foto-službo, zvezni tiskovni odsek (ZTO) in statistično službo.

Referent za **narodno obrambo** ima nalogo voditi vse narodno-obrambno delo krožka. Tako notranje delo s poukom, kakor zunanje akcije, (Letošnje nabiralne akcije, katere je organizirala Slovenska straža za severno mejo in Kočevske Slovence, a po mestih izvedla SDZ, so bile po uspehu do sedaj največje v Sloveniji, saj so naši dijaki pri obeh nabrali v 2 dneh skoro 100.000 din.)

Ta referat se bo v bodoče usmeril še v borbo proti alkoholizmu in nemorali, dalje v študiju narodnega problema doma in v tujini ter v mnogih manjših potrebnih akcijah.

Deluje še t. zv. referat za **prosti čas**, ki ima namen dijake koristno zaposliti v prostem času. Pravo razvedrilo je mladini nujno potrebno. Prirejal bo izlete, taborenja, tekmovanja i. t. d.

Glede telesno-vzgojnega dela ima SDZ dogovor z ZFO in ZDK, po katerem prevzame SDZ prosvetno-vzgojno delo. ZFO in ZDK pa telesno-vzgojno delo. Trenja med posameznimi katoliškimi dijaškimi organizacijami so izključena, ker ima vsaka strogo določen svoj delokrog.

Vprašanje koedukacije je v SDZ po škofovih navodilih pravilno rešeno. Dekliška veja SDZ deluje sicer

paralelno in v kolikor ne gre za manifestacijske in šolske prireditve popolnoma samostojno.

Med članstvom mora vladati duh skupnosti, strumnosti in discipline.

Vse kaže, da bo mladi katoliški rod, ki danes dorašča, izpolnil nade, katere stavi v njega naš narod, in da bo SDZ vzgojila res pravo nescbično in zavedno novo generacijo slovenskega katoliškega izbrazženstva. L. L.

Slovenska straža v Ljubljani

Slovenska straža v Ljubljani je v zadnjih mesecih začela z močno poživljenim delovanjem, ki ji je bilo omogočeno s tem, da si je uredila svojo lastno pisarno. Med vidne uspehe njenega letošnjega dela je treba šteti izdajo zemljevida slovenskega ozemlja, Erjavčevo knjigo »Slovenija in Slovenci« ter denarno nabirko za kočevske Slovence. Vprav te dni pa je razpisala za najboljši leposlovnji mladinski spis narodnostno in državljansko vzgojne vsebine za mladino od 7. do 10. leta, ki naj izide z bogatimi ilustracijami. Slične knjige ima Slovenska straža v načrtu tudi za višje starostne dobe naše mladine. Izdelan ima za letošnjo poslovno dobo podroben načrt za narodno in državljansko vzgojo med najširšimi plastmi našega ljudstva. Zategadelj je Slovenska straža že danes v najtesnejših delovnih stikih z vodstvi naših osrednjih organizacij, predvsem Prosvetne zveze, Zveze fantovskih odsekov in Zveze dekleških krožkov. Slovenska straža pa želi tudi sama z našimi prosvetnimi društvi najtesnejših stikov in zato prosi, da naj se društva v vseh zadevah, ki se tičejo naše narodne obrambe in narodne vzgoje, obračajo po informacije nanjo. Slovenska straža bo tudi v vsakem primeru radevolje pomagala, če se bodo društva obračala nanjo za predavatelje ali za predavanja narodnovzgojne in narodnoobrambne vsebine. Zato naj se v vseh takšnih primerih društva in posamezniki obračajo na naslov: Slovenska straža v Ljubljani, Poljanski nasip 12/X-I.

Z Bogom za narod!

Odbor Slovenske straže.